

Přehled hlášených nemocí z povolání v ČR

VERZE 2026-01.01

Metodický popis

Autorský kolektiv:	Jan Žofka ¹ , Zdenka Fenclová ² ¹ ÚZIS ČR – Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR ² SZÚ – Státní zdravotní ústav
Recenzenti:	
Datum vytvoření dokumentu:	24.11.2023
Datum poslední aktualizace:	12.06.2026
Datum schválení pověření pro ochranu osobních údajů UZIS:	05.06.2024
Datum schválení poradou vedení UZIS:	08.10.2024
Typ výstupu:	Datový souhrn
ID výstupu:	NR-20-01
Klíčová slova:	NRNP, Národní registr nemocí z povolání, nemoci z povolání, ohrožení nemocí z povolání, profesionální onemocnění, pracovní lékařství, seznam nemocí z povolání, CZ-ISCO, CZ-NACE
EuroVoc:	nemoc z povolání
Citace:	Žofka J., Fenclová Z. Přehled hlášených nemocí z povolání v ČR. <i>Národní zdravotnický informační portál</i> [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2024. Dostupné z: https://www.nzip.cz/data/2110-nemoci-povolani-datovy-souhrn . ISSN 2695-0340.
Datový souhrn dostupný na:	https://www.nzip.cz/data/2110-nemoci-povolani-datovy-souhrn
Kontakt:	analyzy@uzis.cz

1 Popis datového souhrnu

1.1 Primární cíl

Datový souhrn zajišťuje přehled o vývoji hlášených nemocí z povolání a ohrožení nemocí z povolání od roku 1994. Umožňuje tak rychlé hodnocení trendů a struktury hlášení v Národním registru nemocí z povolání jak v absolutních hodnotách, tak v procentuálním vyjádření a také po přepočtu na 100 000 evidovaných nemocensky pojištěných osob (zaměstnanců).

1.2 Základní informace

Agregovaný datový souhrn vývoje základních statistik o nemocech z povolání vychází z dat Národního registru nemocí z povolání (NRNP), který je ve správě ÚZIS ČR. Na provozu registru a zpracování dat se podílí Centrum hygieny práce a pracovního lékařství SZÚ. NRNP obsahuje data od založení v roce 1991. Časová řada je s ohledem na kvalitu a metodickou kontinuitu dat prezentována od roku 1994. Kromě případů nemocí z povolání sleduje NRNP také případy ohrožení nemocí z povolání, které jsou prezentovány samostatně. Metodické pokyny k registru NRNP: [Národní registr nemocí z povolání – ÚZIS ČR \(uzis.cz\)](#). Společná publikace k nemocem z povolání SZÚ a ÚZIS ČR: [Nemoci z povolání v České republice – SZÚ \(szu.cz\)](#). Nemocensky pojištěné osoby v civilním sektoru v jednotlivých letech jsou převzaty z ČSÚ, který je prezentuje v rámci statistiky pracovní neschopnosti: [Pracovní neschopnost | Statistika](#).

1.3 Interpretace a informační hodnota

Datový souhrn se skládá z prezentace počtu hlášených případů nemocí z povolání (NzP) a ohrožení nemocí z povolání, dále z členění dle struktury seznamu NzP, dle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO a dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE. Okruh uznatelných nemocí z povolání je taxativně vymezen v zákoně tzv. Seznamem nemocí z povolání, viz Nařízení vlády č. 290/1995 Sb. Podmínkou uznání NzP je až na výjimky zpravidla šetření pracovních podmínek na pracovišti ze strany Krajských hygienických stanic (KHS). Vysoké počty nemocí z povolání po roce 2020 způsobila hlášená infekční onemocnění v důsledku pandemie COVID-19. Nemoci z povolání jsou přiřazovány k danému území dle místa výkonu práce a vystavení rizikovému faktoru. Přepočet hlášených nemocí z povolání na nemocensky pojištěné osoby dle CZ-NACE je dostupný od roku 2009 a je ovlivněn dlouhou prodlevou mezi expozicí a zjištěním onemocnění v případě některých nemocí. Klesající zaměstnanost v daném sektoru pak způsobí nárůst ukazatele počtu nemocí z povolání v přepočtu na pojištěnce i přes jejich absolutní pokles viz sekce B (CZ-NACE). Od roku 2024 nejsou dostupná data o počtu nemocensky pojištěných osob v rozdělení dle územních celků ani na úrovni krajů. Počty pojištěnců 2024 dle NACE byly rozpočítány dle poslední dostupné struktury roku 2023.

1.4 Informační limity

Pro výpočet incidence nemocí z povolání dle věku a podle klasifikace ISCO byly počty nemocensky pojištěných osob přepočítány podle struktury zaměstnanosti převzaté ze statistiky Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS): [Výběrové šetření pracovních sil \(VŠPS\) | Výkazy \(gov.cz\)](#). Od roku 2024 nejsou dostupná data o počtu nemocensky pojištěných osob v rozdělení dle územních celků ani na úrovni krajů, a proto byly tyto počty také odvozeny od zaměstnanosti v krajích dle VŠPS. To se týká také incidence dle klasifikace NACE v letech 2001–2008. Určité zkreslení vypočtu incidence je způsobeno také časovým posunem mezi vznikem nemocí z povolání a hlášením nemocí z povolání u nemocí

s dlouhou dobou latence. Mezi dobou expozice a hlášeným onemocněním tak může dojít k zásadním změnám jak z pohledu věku, tak ve struktuře zaměstnanosti.

1.5 Ochrana osobních údajů

Datový souhrn je připravován v souladu se zákonem 372/2011 Sb. (Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování) §73 odst. 8 a zákonem 110/2019 Sb. §16.

1.6 Klíčová slova

NRNP, Národní registr nemocí z povolání, nemoci z povolání, ohrožení nemocí z povolání, profesionální onemocnění, pracovní lékařství, seznam nemocí z povolání, CZ-ISCO, CZ-NACE

1.7 Klasifikace dle EuroVoc

nemoc z povolání

2 Technická charakteristika

- Periodicita aktualizace: roční
- Formát datové sady: xlsx
- Velikost: 276 kB

3 Zdroj dat

Zdrojem dat pro datový souhrn je databáze Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb (NRPZS), která je ve správě ÚZIS ČR dle zákona § 74 a § 75 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

4 Obsah datového souhrnu

1. **Stratifikace výstupu – řádky**
 - Stratifikace 1: druh hlášení (NzP nebo ohrožení)
 - Stratifikace 2: pohlaví
 - Stratifikace 3: věkové skupiny
 - Stratifikace 4: kraje ČR dle místa výkonu práce
 - Stratifikace 5: kapitoly a položky Seznamu NzP
 - Stratifikace 6: kapitoly Seznamu NzP dle pohlaví
 - Stratifikace 7: kapitoly Seznamu NzP dle krajů výkonu práce v ČR
 - Stratifikace 8: třídy klasifikace zaměstnání (ISCO) dle pohlaví
 - Stratifikace 9: sekce klasifikace odvětví ekonomických činností (NACE) dle pohlaví
2. **Stratifikace výstupu – sloupce**
 - Stratifikace 1: roky dle hlášení
3. **Číselné vyjádření ve výstupu**
 - Výstup 1: absolutní počty hlášených případů NzP a ohrožení NzP
 - Výstup 2: procentuální zastoupení hlášených případů dle stratifikace
 - Výstup 3: přepočet na 100 000 nemocensky pojištěných osob v ČR a krajích ČR